Briefing

Europa-Parlamentets bygninger

Europa-Parlamentet

Eastman-Bygningen: En arkitektonisk perle i Bruxelles til Huset for Europæisk Historie

RESUMÉ

Eastman-Bygningen, der ligger i hjertet af Leopoldkvarteret og i nærheden af de europæiske institutioner, rummer Huset for Europæisk Historie, der slår sine døre op i anden halvdel af 2016. Valget og renoveringen af den tidligere tandklinik gør det muligt at fremhæve historien bag denne bygning, som er en vigtig del af Bruxelles og Europas kulturarv. Tandklinikken blev opført i 1935 af George Eastman Kodak, grundlæggeren af virksomheden Kodak, i Leopoldparken, der siden slutningen af det 19. århundrede havde været centrum for både videnskabelige aktiviteter og fritidsaktiviteter. Europa-Parlamentet lejede i 1985 bygningen, som havde fungeret som offentlig klinik, undervisningsinstitution og alderdomshjem, for her at etablere administrative tjenester, et trykkeri og en vuggestue. I årenes løb har andre europæiske organer som Den Europæiske Ombudsmand og Den Europæiske Revisionsret også anvendt bygningen. I 2009 besluttede Europa-Parlamentet efter en omfattende renovering og udvidelse at installere Huset for Europæisk Historie her. Huset for Europæisk Historie sigter mod at præsentere de seneste to århundreders europæiske historie gennem en stærkt moderne museumsteknik. Eastman-Bygningen bevarer således sin uddannelsesmæssige og sociale rolle ad anden vej.

Kilde: Atelier d'architecture Chaix & Morel et Associés, Paris JSWD, Köln Image: © E.Young / AACMA - JSWD.

Briefingens tekst:

- George Eastman, filiantrop
- Leopoldparken og tandklinikken
- Eastmanklinikken, rum for videnskab og solidaritet
- Klinikken og Europa-Parlamentet
- Ombygningens etaper
- Projektet Huset for Europæisk Historie
- Vigtige referencer

EPRS | Europa-Parlamentets forskningstjeneste

Forfattere: Philippe Perchoc og Étienne Deschamps

Medlemmernes Forskningstjeneste og Huset for Europæisk Historie

Februar 2016

PE 577.957

DA

(or. FR)

George Eastman, filiantrop

George Eastman blev født i Waterville (staten New York, USA) i 1854. Han blev forældreløs i en ung alder og begyndte at arbejde som 14-årig, først inden for forsikringsbranchen og siden i banken. Men det var hans møde med fotografiet, der gjorde, at han 10 år senere fandt sit sande kald. Han arbejdede hårdt i moderens køkken med at forenkle anvendelsen af fotografiet ved at udvikle en tørpladeproces, som han patenterede i 1880. Fire år senere revolutionerede han praksis inden for fotografiet og banede vejen for filmkunsten ved at opfinde celluloidfilmen. Han grundlagde virksomheden Kodak, som lagde grunden til hans formue, i 1888.

George Eastman udmærkede sig også ved sin store generøsitet. Han gav da også en stor del af sin formue til godgørende formål samt en tredjedel af aktierne i sin virksomhed til sine medarbejdere og banede dermed vejen for medarbejderaktieordninger. Eastman var foruroliget over, at der generelt ikke var opmærksomhed på eller blev tilbudt mund- og tandpleje til børn fra mere beskedne kår, og han finansierede opførelsen af et første tandplejeinstitut, som blev indviet i 1927 i Rochester (staten New York), stedet for den første Kodakfabrik. Dette institut gjorde det muligt at tilbyde gratis tandpleje til befolkningen, og George Eastman fortsatte sit arbejde med oprettelsen af lignende institutter i London, Rom, Paris, Stockholm og Bruxelles. I 1931 donerede Eastman et beløb på en million dollars til udvalget for offentlig bistand i byen Bruxelles for at finansiere oprettelsen af et tandplejeinstitut, som tilbød gratis tandpleje til fattige børn fra hele byområdet. Valget faldt på en grund på 2 000 kvadratmeter i yderkanten af Leopoldparken, og bygningens første sten blev lagt i 1934.

Leopoldparken og tandklinikken

Leopoldparken, et sted for videnskabelige aktiviteter

Leopoldparken er et levn fra den gamle Maelbeekdal og fungerede i midten af det 19. århundrede først som en traditionel engelsk landskabspark for fritidsaktiviteter og selskabelighed. Folk kom ofte for at se arrangementer og seværdigheder fra Société royale de zoologie, d'horticulture et d'agrément de la ville de Bruxelles (Det Kongelige Selskab for Zoologi, Havebrug og Forlystelser). Men det var omkring skiftet til det 20. århundrede, at den belgiske industrimand Ernest Solvay foreslog anlæggelse af en videnskabsby i parken. Sidstnævnte var stærkt interesseret i videnskab og organiserede regelmæssige møder mellem tidens største videnskabsmænd, såsom Marie Curie, Henri Poincaré, Albert Einstein og Paul Langevin. Med støtte fra byen Bruxelles og private bidragsydere fandt fem institutter hurtigt deres plads i parken, nemlig institutterne for fysiologi, hygiejne, anatomi og sociologi samt en handelsskole. I løbet af 1920'erne flyttede disse institutter et efter et til det nye campus ved l'Université Libre de Bruxelles. Tandplejeinstituttet George Eastman slog dørene op i 1934 efter den officielle indvielse med deltagelse af kong Leopold III og dronning Astrid, en måned før hun døde i en ulykke. Lycée Émile Jacqmain flyttede ind i det gamle fysiologiinstituts lokaler i 1955.

Michel Polak (1885-1948)

Michel Polak var en schweizisk arkitekt født i Mexico, som hovedsagelig arbejdede i Belgien efter sine studier i Zürich og siden i Paris. Byen Bruxelles kan takke ham for en række af sine største bygningsværker, oftest i art déco-stil, som nogle af de store hoteller eller private palæer som Villa Empain. På nuværende tidpunkt huser to af hans bygninger europæiske "institutioner", Résidence Palace (Det Europæiske Råd) og Eastman-Bygningen (Huset for Europæisk Historie).

Opførelsen af tandklinikken

Med inspiration i tegningerne fra klinikken i Rochester blev opførelsen af Eastmaninstituttet udtrykkeligt overladt til arkitekten Michel Polak, som anvendte velrenommerede lokale virksomheder til udførelsen af bygge- og anlægsarbejdet. Bygningen er beklædt med hvide sten og omfatter en facade med en central blok på 15 x 31,4 meter og to forskudte sidefløje, der hver måler 11,4 x 35,4 meter. En storslået trappe i belgisk granit førte til indgangshallen, som var kronet med hautrelieffer og en storslået port, indrammet af et dekorativt panel i støbejern. I sand 1930'er stil blev det indvendige snedkerarbejde udført i ædelt træ fra Congo. I sidefløjene var der en forelæsningssal, et lille museum for tandpleje, et bibliotek, en garderobe og sanitære installationer. Ovenpå var der et røntgenrum, lokaler til operation, bedøvelse eller tandudtrækning, sovesale til piger og drenge samt laboratorier. På første sal i den centrale blok var 26 moderne tandlægestole opstillet i tre rækker i et stort rum, som badedes i lyset fra store metalindrammede karnapvinduer.

Figur 1 — Opførelse af Eastman-bygningen, 1934.

© University of Rochester Medical Center, Eastman Institute for Oral Health

Eastmanklinikken, et rum for videnskab og solidaritet

Klinikken var et resultat af en tandhygiejnisk tankegang og udstyret med tidens mest moderne medicinske udstyr, men den udmærkede sig også ved den opmærksomhed, den gav de unge patienter, der blev behandlet her. Polak var overbevist om, at en klinik skulle være så attraktiv som muligt uden at minde børnene for meget om et hospital, og han bestræbte sig derfor på ikke at anvende farven hvid og erstattede den i stedet med en række farver på både vægge og gulve. Venteværelsets vægge var desuden udsmykket med freskomalerier af den belgiske maler Camille Barthélémy, som i friser gengav scener fra La Fontaines mest berømte fabler. I midten af rummet tronede en bronzevoliere med eksotiske fugle, som skulle få børnenes tanker væk fra deres aftale hos tandlægen. Da Eastmaninstituttet var i drift, behandlede det omkring 150 børn om dagen, tilbød undervisning af tandlægestuderende og var et mødested for videnskabelige sammenkomster takket være sin konferencesal med over 150 siddepladser.

Klinikken og Europa-Parlamentet

Fra 1955 rummede bygningen samtidig et alderdomshjem, Eastmanhjemmet. Men efter mere end 50 års tandlægetjeneste besluttede Bruxelles' socialforvaltning at nedlægge de medicinske aktiviteter og ældreplejen og inddrage bygningen i sin private formue. Europa-Parlamentet, der siden 1970'erne havde holdt til i de upraktiske lokaler på Boulevard de l'Empereur, besluttede forud for udvidelsen af de politiske gruppers og udvalgenes aktiviteter i Bruxelles at lade en bygning opføre på rue Belliard, som derefter blev lejet af den belgiske regering og fremlejet til Parlamentet. Eastman-Bygningen er beliggende tæt på rue Belliard[1].I 1985 blev Eastman-Bygningen udlejet til Europa-Parlamentet af det offentlige center for social bistand, CPAS, lejemålet blev fornyet flere gange, før det endelige køb af bygningen i 2008 med en forpagtningskontrakt på 99 år.

Figur 2 — Venteværelse med voliere i Eastman-bygningen, 1935.

Kilde: Archives d'Architecture Moderne, Bruxelles

1985 var et vigtigt år i institutionens historie, eftersom Parlamentet dette år vedtog en beslutning om at udvikle sin tilstedeværelse i Bruxelles og opføre en mødesal med mindst 600 pladser[2]. Eftersom medlemsstaterne ikke havde truffet afgørelse om et enkelt hjemsted for de europæiske institutioner - en afgørelse som Parlamentet længe havde anmodet om - besluttede Parlamentet at anvende den lille manøvremargen, det har til rådighed i henhold til traktaterne, til at omorganisere sit arbejde. Den fælles akt under udarbejdelse skulle styrke Parlamentets rolle og med henblik herpå afholdt Parlamentet for anden gang en plenarforsamling i Bruxelles i 1983 i Palais des Congrès, rue Ravenstein. Plenarmødet blev imidlertid præget af tekniske vanskeligheder, og det blev klart, at Parlamentet havde brug for egne lokaler[3], skræddersyede til dets behov og store nok til at kunne rumme fremtidige udvidelser (Spanien og Portugal i 1986)

I 1986 arbejdede blot 11 % af Parlamentets ansatte i Bruxelles, og ifølge en undersøgelse fra 1983 havde de 413 kontorer i rue Belliard og 80 i rue Remorqueur. Men Parlamentet havde brug for mere plads, og mens man ventede på anlæggelsen af nye infrastrukturer, syntes lejen af Eastman-bygningen at være det rigtige. Siden 1985 har Eastman-bygningen dannet ramme for adskillige konferencer, men har også rummet et cafeteria, et trykkeri og mødelokaler, inden disse rum i 1993 blev dedikeret til en vuggestue for de ansattes børn med ca. 220 pladser. Efterfølgende har bygningen huset adskillige europæiske sammenslutninger, f.eks. Femmes d'Europe, Pegasus-Fonden eller De Europæiske Fællesskabers kor. Den har også huset kontorer for ansatte ved Den Europæiske Ombudsmand og Revisionsretten.

Leopoldparken blev med sine mange bygninger såsom Pasteurinstituttet eller Solvaybiblioteket delvist fredet i 1976. Eastman-Bygningen blev derimod ikke fredet, med undtagelse af facaderne, der vender mod Leopoldparken, som er en del af det fredede område. Denne situation gjorde det lettere at få gennemført en renovering af bygningen og at anvende denne til kulturelle formål og, set i et bredere perspektiv, at puste liv i Leopoldparken. Den 17. juni 2009 godkendte Europa-Parlamentets Præsidium tildelingen af Eastman-Bygningen til Huset for Europæisk Historie.

Ombygningens etaper

I juli 2009 lancerede Europa-Parlamentet en international konkurrence i tre etaper. I løbet af konkurrencen blev der hele tiden lagt vægt på elementer som f.eks. den museumstekniske projektudformning, adgang for bevægelseshæmmede personer, analysen af behov og vurderingen af driftsomkostningerne og miljøpåvirkningen og bygningens energimæssige ydeevne. Konkurrencens sidste etape afsluttedes i begyndelsen af 2011 med udvælgelsen af den vindende gruppe, tegnestuen Chaix & Morel et Associés (Frankrig), JSWD Architekten (Tyskland) og TPF Engineering (Belgien). Projektet omfattede især en moderne udvidelse samt renovering af den oprindelige facade og visse rum med henblik på at bevare stedets historiske æstetik. For at give plads til hele det planlagt program var det nødvendigt at fordoble den eksisterende bygnings overflade: Projektet strækker sig derfor ud over gården, og der udføres en overbygning i højden. Denne tilbygning med tre etager respekterer og styrker imidlertid princippet om den oprindelige bygnings udformning, baseret på et fremtrædende midterparti og dens aksiale symmetri. På det tidligere tag lader tilbygningens glasramme med silketryk sit indhold ane: uigennemsigtige prismer, der synes at svæve i denne gennemsigtige kasse.

Figur 3 — Projektet Huset for Europæisk Historie. Set fra siden

Kilde: Atelier d'architecture Chaix & Morel et Associés, Paris JSWD, Köln Foto: © E. Young / AACMA - JSWD

I 2012 blev udgifterne til udvidelsen og renoveringen af bygningerne anslået til 31 mio. EUR, og udstillingsomkostningerne - herunder et betydeligt beløb afsat til flersprogethed — til 21,4 mio. EUR. Under arkitektkonkurrencen gav projektet anledning til en livlig debat om dets relevans og dets plads i Bruxelles' arkitektoniske landskab. En sådan debat har altid fundet sted i forbindelse med opførelse af store museer i de seneste år, og den er berettiget. Parlamentet lettede debatten ved i 2012 at arrangere en udstilling af projektforslagene og af vinderprojektet. Parlamentet afholdt desuden adskillige møder med beboerforeninger.

Projektet Huset for Europæisk Historie

Idéen om at skabe et museum for Europa er ikke ny. Allerede i 1990 havde Europa-Kommissionen overvejet at åbne europæiske udstillingssale i flere store museer i Europa.[4] Et privat projekt, Europamuseet, blev også lanceret i Bruxelles i 1997 og gav anledning til to forhåndsudstillinger og en vandreudstilling.

Flere europæiske lande har også overvejet at skabe et stort nationalt museum. I Tyskland er *Haus der Geschichte* i Bonn blevet en stor succes. Omvendt blev projektet *Nationaal Historisch Museum*, som blev iværksat af det nederlandske parlament i 2006, opgivet i 2010, ligesom projektet om at skabe Maison de l'histoire de France, som blev støttet af præsident Nicolas Sarkozy, og senere opgivet på grund af de store omkostninger (80 mio. EUR), men også på grund af kritikken af tanken om at skrive en national historieberetning. I USA var situationen en anden. Siden afslutningen på den kolde krig er der etableret flere museer i Washington, som undgår tanken om den store nationale beretning (*United States Holocaust Memorial Museum, National Museum of the American Indian*).

Figur 4 — Projektet Huset for Europæisk Historie - set indefra

Kilde: Atelier d'architecture Chaix & Morel et Associés, Paris JSWD, Köln
Foto: © E.Young / AACMA - JSWD

På denne baggrund synes projektet Huset for Europæisk Historie, som blev lanceret i februar 2007 af Hans-Gert Pöttering i dennes indsættelsestale, da han var blevet valg til formand for Europa-Parlamentet, ambitiøst. I december 2007 blev der nedsat et ekspertudvalg, sammensat af 9 historikere og museumseksperter fra hele Europa[5]. Udvalget foreslog et koncept for Huset for Europæisk Historie i september 2008[6]. Det blev besluttet, at det vigtigste mål for Huset for Europæisk Historie skulle være at give folk fra alle samfundslag mulighed for bedre at forstå kontinentets nyere historie med udgangspunkt i tidligere århundreder, som har formet idéer og værdier i en undertiden lang og vanskelig proces. Museet vil også give borgerne mulighed for at reflektere kritisk over den europæiske integrations historie, dens drivkræfter, dens potentiale og dens udfordringer[7]. Huset for Europæisk Historie er således tænkt som et sted for uformel læring, et miljø, hvor interesserede besøgende kan tilegne sig viden gennem museumsoplevelsen. Huset for Europæisk Historie er udformet til at være et sted, hvor de besøgende kan fordybe sig i timevis, og forsøger at give de besøgende appetit på en historie, der fremstilles som deres, og vække deres nysgerrighed for så vidt angår den aktuelle udvikling i Europa. Ved at vise den europæiske integrations historie i det

bredere perspektiv for den europæiske historie i det 20. og 21. århundrede, kompletterer Huset for Europæisk Historie *Parlamentariet*, som blev indviet i 2011, og som fokuserer på Europas opbygning, og på hvordan Europa-Parlamentet fungerer. Besøgende i EU-kvarteret vil få mulighed for at besøge begge faciliteter samt andre steder af interesse, såsom mødesalen, esplanaden og protokolindgangen, hvilket vil sætte dem i stand til at danne sig et overordnet billede af, hvordan Parlamentet fungerer, med den europæiske historie som baggrund.

Den centrale del af Huset for Europæisk Historie vil være en permanent udstilling, der - helt op til vor tid - følger den udvikling, der førte fra det 19. århundrede og via første og anden verdenskrigs katastrofer, til den kolde krigs udbrud, jerntæppets og Berlinmurens fald og en fordybelse i den europæiske integration med korte tilbageblik på kontinentets oprindelse, Europas oprindelse og den europæiske middelalder samt den moderne tid.

Udstillingerne på museets forskellige etager følger et kronologisk og tematisk mønster. Hovedudstillingen vil hele tiden tilbyde flere forskellige perspektiver omkring casestudier ved at opmuntre den besøgende til tænke over de udstillede begivenheder. Den øverste etage er overdækket med et "åbent" tag mod himlen, og skal illustrere de uendelige muligheder, som den europæiske fremtid indeholder. Der vil også være et rum, hvor de besøgende kan hvile sig og tænke over, hvad de har set. Med henblik herpå har Huset for Europæisk Historie ladet sig inspirere af de metoder, der er anvendt af moderne museer for at tilbyde oplevelser, der stimulerer alle sanser, med anvendelse af genstande, visuelt og audiovisuelt materiale og forklarende tekster tilgængelige på Den Europæiske Unions 24 officielle sprog.

Der vil foruden den permanente udstilling også blive organiseret andre aktiviteter, herunder midlertidige udstillinger og vandreudstillinger og en lang række begivenheder og publikationer. Museet har udover sine udstillinger og rundvisninger desuden som mål at tilbyde et pædagogisk program, som opmuntrer den besøgende til at reflektere over sin egen forståelse af den europæiske historie og den arv, den har givet videre til den moderne verden.

Åbningen af Huset for Europæisk Historie i november 2016 vil tilføje en ny dimension til besøget i Europa-Parlamentet, og håbet er, at det vil tiltrække yderligere 350 000 besøgende om året. Det kan altså konstateres, at Eastman-bygningen i gennem sin lange historie har bevaret sin innovative karakter med hensyn til udstyr samt sit engagement i videnskaben og åbenhed over for offentligheden. Det er derfor ikke en overdrivelse at hævde, at skabelsen af Huset for Europæisk Historie på sin vis bidrager til Leopoldparkens tilbagevenden til sine rødder.

Vigtige referencer

Oprettelse af et Hus for Europæisk Historie. Et projekt under Europa-Parlamentet, Luxembourg, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2013, 49 sider.

S. Clark og J. Priestley, *Europe's Parliament, People, Places, Politics*, London, John Harper Publishing, 2012.

T. Demey, *Bruxelles, chronique d'une capitale en chantier*, volume 2: *De l'Expo 58 au siège de la CEE*, Bruxelles, Paul Legrain, 1992.

C. Mazé, *La fabrique de l'identité européenne, dans les coulisses des musées de l'Europe*, Paris, Belin, 2014.

Noter

[1] Revisionsretten, Revisionsrettens særlige beretning om fællesskabsinstitutionernes politik vedrørende lokaler og bygninger, EFT C C221 af 3. september 1979, s. 1.

[2] Europa-Parlamentets beslutning om nødvendig infrastruktur for afholdelse af møder i Bruxelles, den 24. oktober 1985, dok. B2-1120/85.

[3] Det var navnlig ikke muligt at stemme elektronisk og at tælle stemmerne ved navneopråb i salen. Agence Europe, 28 april 1983.

[4] Véronique Charléty, "L'invention du Musée de l'Europe, contribution à l'analyse des politiques symboliques européennes", *Regards sociologiques*, 27-28, 2004.

[5] Camille Mazé, *La fabrique de l'identité européenne, dans les coulisses des musées de l'Europe*, Paris, Belin, 2014.

[6] Ekspertudvalget, *Lignes directrices pour une Maison de l'histoire européennes*, Europa-Parlamentet, oktober 2008

[7] Taja Vovk van Gaal et Christine Dupont, "The House of European History", *Entering the minefields: the creation of new history museums*, conference proceedings from EuNAMus, 2012.

Ansvarsfraskrivelse og copyright

Indholdet i dette dokument er udelukkende forfatterens ansvar, og eventuelle synspunkter, der gives udtryk for heri, afspejler ikke nødvendigvis Europa-Parlamentets officielle holdning. Teksten er skrevet for Europa-Parlamentets medlemmer og personale for at hjælpe dem i deres parlamentariske arbejde. Eftertryk og oversættelse til ikkekommercielle formål er tilladt, forudsat at kilden angives, og Europa-Parlamentet underrettes på forhånd og tilsendes et eksemplar.

Den Europæiske Union, 2016.

eprs@ep.europa.eu
http://www.eprs.ep.parl.union.eu (intranet)
http://www.europarl.europa.eu/thinktank (internet)
http://epthinktank.eu (blog)